

Helsinki 8.5.2018/ra

Dnro 1395/031/18

EDUSKUNTA

Hallintovaliokunta

asia: HE 31/2018vp laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ym. (tietosuojadirektiivi)

kuultava: tietosuojavaltuutettu

Pyydettyä lausuntoni esitän kunnioittavasti;

Asiassa on kysymys Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 kansallisesta voimaansaattamisesta. Näin ollen hallituksen esitystä on arvioitava sen perusteella, onko siinä otettu direktiivin edellyttämät sääntelyn kohteet huomioon oikein ja riittävästi.

Arvioin asiaa seuraavasti:

1. Soveltamisala

Lakia sovellettaisiin myös Puolustusvoimien, poliisin ja Rajavartiolaitoksen käsitellessä henkilötietoja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä.

Pidän esitetty ratkaisua perusteltuna Perustuslain 10 §:ssä ja direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa säädetyn johdosta.

2. Periaatteet

Hallituksen esityksen mukaan:”...käsittely on lainmukaista vain siltä osin kuin se on tarpeen **toimivaltaisen** viranomaisen tehtävän suorittamiseksi 1 artiklan 1 kohdan (rikosten estäminen, selvittäminen jne.) tarkoitusta varten ja se perustuu unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön.”

Tässä kohdassa on esitetty tärkeä periaate: kun viranomaisen toimivallasta on säädetty luo se oikeuden käsitellä direktiivissä säädetyllä tavalla henkilötietoja. Toisaalta henkilötietojen käsittelystä säätämällä ei pitäisi kasvattaa viranomaisen toimivaltaa.

Käsitykseni mukaan tässä hallituksen esityksessä on direktiivistä ilmenevät tietosuojaperiaatteet pantu oikein täytäntöön.

3. Rekisteröidyn oikeudet

Käsitykseni mukaan rekisteröidyn oikeudet ja niiden hallituksen esityksessä esitetyt rajoitusperusteet on toteutettu oikein. Samoin rekisteröidyn oikeusturva on toteutettu direktiivin edellyttämällä tavalla, eikä se heikennä rekisteröidyn tämän hetkistä oikeusturvaa.

4. Lokitiedot

Käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy direktiivistä tuleva rekisterinpitäjälle kuuluva velvoite suojata henkilötietoja lokitietojärjestelmällä. Tähän kohtaan liittyy huomattavan pitkä siirtymäaika.

Lokitietojen käsittelyn tarkoituksesta on tarkkarajainen säännös ehdotuksen 19.2 §:ssä. Se vastaa direktiivissä säädettyä ja on nähdäkseni myös laissa yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) säädettyä.

Lokitietojen osalta usein esitetään kysymys, pitääkö lokimerkintä syntyä myös ”tietojen katselusta”. Nähdäkseni hallituksen esitys tätä edellyttää, koska siinä mainitaan lokitusta edellyttävänä tekona myös tietojen haku.

5. Tietosuojavaltuutetusta

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8.3 artiklan mukaan riippumaton viranomainen valvoo perusoikeuskirjan sääntöjen noudattamista. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton hoitaessaan ehdotetussa laissa säädettyjä tehtäviään.

Tietosuojaviranomaisen itsenäisyys koostuu useammista elementeistä. Itsenäisyyden lisäksi siihen kuuluvat mm. riittävä toimivalta hoitaa tehokkaasti velvoitteitaan, riittävät laadulliset ja määrälliset resurssit, mahdollisuus turvata rekisteröityjen oikeudet sekä avoimuus tehtäviensä hoidosta.

Käsitykseni mukaan ehdotus tietosuojavaltuutetun toimiston 1 henkilötyövuoden lisäresurssoinnista on alimitoitettu. Muutoin katson, että tietosuojavaltuutetusta säädetty täyttää perusoikeuskirjassa edellytetyn itsenäisyyden ja riippumattomuuden.

6. Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

Ehdotuksen mukaan lain seuraamusjärjestelmä rakentuu vahingonkorvausvastuun ja henkilöön kohdistuvan rikos- ja virkavastuun varaan. Tietosuojavaltuutetun toimenpiteistä lain rikkomistilanteissa säädetään esityksen 51 § ja 52 §:ssä.

Arvioni mukaan ehdotettu seuraamusjärjestelmä ei kuitenkaan täytä direktiivin 57 artiklassa edellytettyä tehokkuutta, oikeasuhteisuutta ja varoittavuutta suhteessa rekisterinpitäjäorganisaatioon.

Muilta osin oikeussuojakeinoista, vastuusta ja seuraamuksista on säädetty direktiivin mukaisesti.

7. Profilointi

Esityksen 13 §:ssä säädetään vain automatisoiduista yksittäispäätöksistä. Direktiivin 11 artiklassa, jonka alkuosa koskee automatisoituja yksittäispäätöksiä, on sen 3 kohdassa erityinen profiloinnin kieltö.

Direktiivin 3 artiklassa (3 art 4)-kohta) profilointi määritellään seuraavasti:

4. *‘Profiloinnilla’mitä tahansa henkilötietojen automaattista käsittelyä, jossa henkilötietoja käyttämällä arvioidaan luonnollisen henkilön tiettyjä henkilökohtaisia ominaisuuksia, erityisesti analysoidaan tai ennakoidaan piirteitä ...*

Käsitykseni mukaan automatisoidut yksittäispäätökset ovat hieman eri asia kuin profilointi. Siksi arvioin, ettei direktiiviä ole profiloinnin osalta oikein implementoitu. Esityksen 13 §:ään pitäisi ottaa direktiivin 11 artiklan edellyttämää profilointikieltoa koskeva säännös.

Muilta osin minulla ei ole huomautettavaa.

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu